



Wniosek o ustanowienie lasów HCVF w sąsiedztwie wsi Szumin

Podmiot zgłaszający	Towarzystwo Przyjaciół Szumina i Wywłoki 2.0
Osoba do kontaktu	Marta Jagusztyn
Tel.	510-319-715
E-mail	szuminnadbugiem@gmail.com

Odpowiadając na ogłoszenie w sprawie konsultacji społecznych na temat obszarów HCVF umieszczone na stronie Nadleśnictwa Łochów wnioskujemy o przyznanie oddziałom leśnym 199, 200, 212, 225 (część)¹, 235 (część)² i 236 statusu lasu kluczowego dla tożsamości kulturowej lokalnej społeczności zgodnie z kategorią High Conservation Value Forest 6 (HCVF 6), określoną w standardach organizacji Forest Stewardship Council (FSC).

Uzasadnienie

Las kluczowy dla tożsamości kulturowej lokalnej społeczności definiowany jest jako *teren ważny kulturalnie, przyrodniczo, ekonomicznie lub religijnie dla społeczności lokalnych*³. Wyżej wymienione oddziały leśne charakteryzują się walorami kwalifikującymi je do kategorii HCVF 6. Silny związek lasu z lokalną społecznością, a także szczególna wartość lasu dla jej tożsamości, wynikają głównie z faktu, iż od lat 70. wieś Szumin jest miejscowością o charakterze rekreacyjnym i letniskowym (na 356 nieruchomości położonych we wsi Szumin, 300 to nieruchomości letniskowe). Otaczający wieś las jest kluczowym elementem przyrodniczym i krajobrazowym stanowiącym o unikatowej rekreacyjno-letniskowej charakterystyce miejscowości. Tej charakterystyce wieś zawdzięcza zarówno swój rozwój, jak i fakt zaistnienia na kulturowej mapie Mazowsza jako lokalizacja zabytku architektury XX wieku o znaczeniu światowym.

W szczególności ww. tereny leśne są kluczowe dla społeczności lokalnej wsi Szumin ze względów kulturowych, przyrodniczych i ekonomicznych z następujących powodów:

Wartość kulturowa ww. oddziałów leśnych dla społeczności wsi Szumin. Lasy w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Szumin mają szczególną wartość kulturową dla lokalnej społeczności. Po pierwsze, ww. oddziały leśne są miejscem rekreacji,

¹ Część oddziału o wysokich wartościach przyrodniczych, która miała zostać włączona do rezerwatu Las Parowy.

² Część oddziału o wysokich wartościach przyrodniczych, która miała zostać włączona do rezerwatu Las Parowy.

³ „Kryteria wyznaczania Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (High Conservation Value Forests) w Polsce”
Adaptacja do warunków Polski, lipiec 2006

turystyki pieszej oraz edukacji przyrodniczej letników, w szczególności dzieci i młodzieży, między innymi w postaci spacerów ornitologicznych i botanicznych. Po drugie, w ww. oddziałach leśnych posadowiona jest leśna kaplica, w której wierzący członkowie społeczności uczestniczą w cotygodniowej mszy, a także groby żołnierskie z okresu II Wojny Światowej, znajdujące się pod stałą opieką lokalnej społeczności. Ponadto, we wsi Szumin znajduje się dom letni będący dziełem światowej sławy polskich architektów - Zofii i Oskara Hansenów, nad którym pieczę sprawuje Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Wpisany do rejestru zabytków obiekt jest ważnym elementem organizmu wsi Szumin, tworzonego przez lokalną społeczność, architekturę oraz otaczającą wieś naturę, do której w swojej koncepcji architektonicznej silnie nawiązywali Hansenowie⁴. Nadmierna eksploatacja lasu zaburza unikatowy charakter miejscowości, co jest ważne również dlatego, że w związku ze światową rangą domu letniego Hansenów jako zabytku⁵ Szumin odwiedza rosnąca liczba gości krajowych i zagranicznych. Przy rosnącej liczbie gości odwiedzających dom Hansenów, powiększająca się liczba rębni zupełnych zaburzających krajobraz Szumina będzie rzutowała negatywnie na wizerunek gminy i Nadleśnictwa Łochów, a w szerszej skali również i Polski.⁶

Wartość przyrodnicza ww. oddziałów leśnych dla społeczności wsi Szumin. Ww. oddziały leśne stanowią połączony ekosystem oraz elementy chronionego krajobrazu wraz z rzeką Bug i jej starorzeczem (objętym ochroną programu Natura 2000), obszarami łąkowymi (związanymi z ochroną rozwoju siedlisk) oraz rezerwatem Jegiel. Jako część tego szerszego ekosystemu, wszystkie ww. oddziały mają wartość przyrodniczą dla lokalnej społeczności. Z punktu widzenia przyrodniczego szczególnie ważne są oddziały leśne 212, 225 (część), 235 (część), i 236. Na tym zróżnicowanym przyrodniczo obszarze planowano założenie rezerwatu „Las Parowy”. Jest to obszar starych lasów łągowych o urozmaiconych i dobrze zachowanych drzewostanach liściastych o bogatym poszyciu i bujnym runie. Na tym terenie znajdują się stanowiska łągowe ptaków rzadko występujących, zagrożonych i silnie zagrożonych wyginięciem, jak też rzadkich i chronionych gatunków roślin.⁷ Choć rezerwat „Las Parowy” nie powstał, jest on wymieniany w materiałach internetowych promujących turystykę w gminie Łochów jako jeden z terenów *o minimalnej ingerencji człowieka (...) w stanie zbliżonym do naturalnego, co jest rzadkością w skali europejskiej*.⁸ Ponadto, w związku z nieistnieniem planu ochrony rezerwatu Jegiel (i braku planów na jego stworzenie⁹), nasza społeczność uważa, że szczególną ochroną należy otoczyć oddziały w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu, jako, że Nadleśnictwo nie jest w posiadaniu badań na temat ewentualnych skutków rębni zupełnych dla tego cennego siedliska.

⁴ Oskar Hansen: Ku formie otwartej. Warszawa: Fundacja Galerii Foksal, Revolver (Frankfurt), Muzeum ASP, 2005

⁵ Dom Hansenów w Szuminie jest jedynym polskim budynkiem wpisanym na listę Iconic Houses Network. Do tej prestiżowej sieci należy zaledwie nieco ponad 100 domów na całym świecie, zaprojektowanych przez najwybitniejszych światowych architektów, m.in. Antonio Gaudiego, Franka Lloyda Wrighta, Adolfa Loosa i Miesa van der Rohe. (<https://www.iconichouses.org/>)

⁶ Dodać również należy że w lesie (oddział 199) znajduje się zabytkowa tablica informacyjna zaprojektowana i wykonana przez Oskara Hansena, którą oglądają przyjeżdżający do wsi goście.

⁷ „Korytarz ekologiczny doliny Bugu. Stan – zagrożenia – ochrona”, praca zbiorowa, Fundacja IUCN Poland (IUCN Office for Central Europe), Warszawa 2002

⁸ <http://www.otogmina.pl/gmina-lochow>

⁹ Wiadomość uzyskana od RDOŚ w Warszawie.

Wartość ekonomiczna ww. oddziałów leśnych dla społeczności wsi Szumin.

Charakter wsi Szumin jako miejscowości rekreacyjno-letniskowej miał i ma znaczący pozytywny wpływ na rozwój ekonomiczny wsi i gminy poprzez płacone przez właścicieli nieruchomości letniskowych podatki, jak i generowanie przez letników popytu na lokalne usługi i towary. Prowadzenie intensywnej gospodarki leśnej w postaci pasowych rębni zupełnych w bezpośrednim sąsiedztwie wsi, jak również w pobliskich obszarach leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych, powoduje obniżenie wartości rekreacyjnej wsi jako całości, rzutuje na zmniejszenie ilości letników i osłabia ich pozytywny wpływ na lokalną gospodarkę, a także przyczynia się do obniżenia atrakcyjności poszczególnych nieruchomości i spadku ich wartości rynkowej.

Należy nadmienić, że w świetle standardów FSC przy ustanawianiu stref HCVF 6 jedynym kryterium zakwalifikowania terenu leśnego jako HCVF 6 jest *opinia lokalnej społeczności wyrażana w wypowiedziach, artykułach, wystąpieniach, petycjach, bądź rozpoznana metodami komunikacji społecznej*¹⁰. W przeszłości społeczność wsi Szumin niejednokrotnie wyrażała troskę o stan lasu ze względu na ważne dla niej wartości. Przejawami tej troski były między innymi:

- podpisana tłumnie przez członków społeczności (ca. 100 podpisów) petycja do Nadleśnictwa Łochów wystosowana w lipcu 2018 roku, sprzeciwiająca się stosowaniu rębni zupełnych w bezpośrednim sąsiedztwie wsi,
- tłumna obecność społeczności na spotkaniu z reprezentantami Nadleśnictwa Łochów we wrześniu 2018, kiedy to społeczność wyraziła zdecydowany sprzeciw wobec planów rębni zupełnych wokół wsi (notatka do wglądu),
- seria spotkań przedstawicieli społeczności z Nadleśnictwem Łochów na jesieni 2018,
- wniosek do Burmistrza Łochowa z kwietnia 2019 w sprawie podpisany przez 111 członków społeczności, Towarzystwo Przyjaciół Szumina i Wywłoki 2.0 oraz Muzeum Sztuki Nowoczesnej (do wglądu),
- liczne uczestnictwo członków społeczności w akcji sprzątnięcia wsi i lasu w maju 2019 (szacujemy, że w ciągu dwugodzinnej akcji z terenów leśnych społeczności zebrano około 800 litrów śmieci).

Niniejszy wniosek o ustanowienie w ww. oddziałach leśnych strefy HCVF 6 motywujemy rosnącą w ostatnich latach lawinowo liczbą rębni zupełnych w lasach w pobliżu Szumina, przeprowadzanych bez należytych konsultacji z lokalną społecznością, a powodujących niszczenie i deprecjację wartości przyrodniczych, kulturowych i ekonomicznych kluczowych dla społeczności lokalnej wsi Szumin. Proponowane przez Nadleśnictwo Łochów rozwiązanie w postaci pozostawienia w pobliżu wsi ekotonów oddzielających wieś od rębni nie pozwala na zachowanie kluczowych wartości przyrodniczych, kulturowych i ekonomicznych lasu. Rozumiemy konieczność przeprowadzania prac pielęgnacyjnych i gospodarczych, ale uważamy, że powinny one brać pod uwagę opinię i interesy lokalnej społeczności.

¹⁰ „Kryteria wyznaczania Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (High Conservation Value Forests) w Polsce” Adaptacja do warunków Polski, lipiec 2006

Warty podkreślenia jest fakt, iż ustanowienie w ww. oddziałach stref HCVF 6 nie uniemożliwi prowadzenia w nich gospodarki leśnej przez Lasy Państwowe. Zagwarantuje jedynie, iż stworzone zostaną procesy uwzględniające wolę i opinię lokalnej społeczności w gospodarce leśnej. Tym samym, nadanie ww. oddziałom statusu HCVF 6 stworzy dla Lasów Państwowych mechanizm komunikacji i konsultacji z lokalną społecznością. Tworzenie takich mechanizmów i otwieranie dialogu na poziomie lokalnym wydaje się istotne w sytuacji, gdy Polska jest wzywana tak przez Komisję Europejską, jak i Komitet z Aarhus do zapewnienia społeczeństwu lepszych mechanizmów konsultowania i kontroli Planów Urządzania Lasu¹¹.

¹¹ Patrz między innymi: informacja Komisji Europejskiej w sprawie skargi dotyczącej sposobu zatwierdzania PUL w Nadleśnictwie Borki w maju 2018 roku, sprawa ACCC/C/2017/154 przed Komitetem z Aarhus w sprawie niezgodności ustawy o lasach z Konwencją.